

ОРГАНІЗАЦІЙНА КОМПОНЕНТА УПРАВЛІНСЬКОЇ ЗВІТНОСТІ

Матюха М. М., к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту
Київський національний університет технологій та дизайну

За останні десятиліття різко розширилося використання інформаційних технологій, зокрема застосовуваних для інформаційної підтримки різноманітних видів діяльності бізнесу та прийняття ефективних управлінських рішень. Особливої уваги, у цьому зв'язку, заслуговує маніпуляція та інтерпретація інформаційного ресурсу в організаційній системі управлінського обліку та звітності підприємства. Організація ведення управлінського обліку та формування і представлення звітності в умовах використання інформаційних систем має розглядатися в аспектному напрямі: формування набору необхідних показників для системи менеджменту та призначення відповідального персоналу для роботи із формування управлінської звітності.

За першим напрямком слід розглядати сучасні тенденції інформаційних потреб користувачів та на їх основі підбирати необхідні показники управлінського обліку та звітності. Традиційно інформаційними елементами показників управлінського обліку є виробничі витрати. Управління виробничими витратами досі залишається одним з основних завдань бухгалтерської служби підприємств. Безумовно, це важлива складова управлінського обліку, яка має пряме відношення до виробничої стратегії підприємства. Але в сучасних умовах розвитку ефективного управління підприємством одних тільки даних про собівартість недостатньо. Нині, на перші позиції в управлінській звітності, претендують показники, пов'язані з лояльністю і задоволеністю потреб клієнта, система оптимізації витрат починає займати другорядні місця серед управлінської інформації. Також, характерною рисою систематизації інформаційного процесу є поєднання різного роду інформації та її носіїв. Сучасний управлінський облік все більше і більше поєднує не тільки бухгалтерські, фінансові дані в інформаційній системі, а практично весь обсяг облікових записів на всіх носіях (включаючи записи в робочих зошитах і замітки в електронних гаджетах), оперує прогнозами, інформацією, не підтвердженою первинними документами, і будь-якими іншими даними. Управлінська звітність, як узагальнюючий елемент управлінського обліку, змінює форму від вивіреного бюджету до наглядного інформаційного листка, сформованого засобами інформаційних технологій.

Очевидно, що переважна більшість принципів ведення управлінського обліку базуються на бухгалтерських. Але особливістю управлінського обліку та звітності при застосуванні інформаційних технологій є широке використання та інтерпретація експертних оцінок фахівців та їх поєднання з іншими видами інформації. Крім того, інформаційні потреби управлінців диктують нові вимоги щодо значного розширення аналітики, а також скорочення термінів і періодичності підготовки управлінської інформації. У зв'язку з цим важливо розуміти сутність, об'єкти і кінцеву мету ведення управлінського обліку, а

також використовуваний інструментарій. Склад і якість джерел інформації для цілей управлінського обліку та аналізу не менш важливі, ніж вибір відповідних ключових показників. В управлінському обліку можуть використовуватися дані всіх видів обліку: оперативного, який ведеться силами логістичного, маркетингового підрозділу підприємства, а також бухгалтерського і статистичного. Крім того, для цілей управлінського обліку значний обсяг інформації (щодо ставки рефінансування, курс долара, рівні інфляції та інше) можна отримати з відкритих джерел і спеціальних досліджень та поєднати їх із традиційними видами даних, представити їх у вигляді форм звітності.

З іншого боку вітчизняні стандарти обліку не дозволяють відображати в інформаційній базі широкий спектр потрібної оперативної, достовірної інформації, так як вітчизняний бухгалтер змушений належним чином дотримуватися законодавчих норм і положень. У цих умовах, щоб забезпечити організацію формування ефективної управлінської звітності доводиться вести паралельний облік (і не завжди за принципами подвійного запису). І тільки застосування підприємствами принципів МСФЗ та використання інформаційних технологій дозволяє формувати управлінську звітність на основі даних бухгалтерських інформаційних систем у потрібному руслі.

За другим напрямком таке різнопланове узагальнення та систематизація інформації в системі організації управлінської звітності ставить питання про залучення до цього процесу персоналу різних рівнів управління. Ведення управлінського обліку та формування звітності не є основною метою сучасного вітчизняного бухгалтера. Мета - складання управлінської звітності, тобто надання інформації, необхідної керівникам і власникам бізнесу для прийняття своєчасних і вірних рішень. Тому основним принципом при підборі персоналу до складання управлінської звітності має стати концепція оперативної інформаційної підтримки бізнесу. Рішення про призначення особи, відповідальної за організацію і ведення управлінського обліку, приймають керівники або власники підприємства, і найчастіше вони це роблять виходячи зі свого уявлення про це бізнес-процеси. Відповідальним може бути призначений будь-який з топ-менеджерів організації в залежності від професійних і особистісних якостей (а не на основі посадових інструкцій). Цю роботу можуть доручити і головному бухгалтеру, і фінансовому, і навіть комерційному директору та керівникам середнього та нижнього рівня управління. Такий підхід має бути корелювати із розмірами підприємства, набором необхідних показників, в тому числі, пов'язаних із складом та структурою прийнятних форм управлінської звітності.

Отже, для забезпечення менеджменту підприємства необхідною інформацією основними організаційними принципами складання управлінської звітності має стати вимоги до її наповнення та склад професійного персоналу, що її формує, його майстерність, розуміння потреб бізнесу в актуальній інформації і формуванні інструментарію для контролю основних бізнес-процесів підприємства.